

Kommissionens förslag till revidering av ramdirektivet för vatten 2000/60/EC, prioämnesdirektivet 2008/105/EC och grundvattendirektivet 2006/118/EC

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 400 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Sammanfattning

Den 26 oktober 2022 presenterade Europeiska kommissionen förslag om revidering av ramdirektivet för vatten, prioämnesdirektivet och grundvattendirektivet. Förslaget syftar till att förbättra skyddet av EU:s medborgare och miljön, minska den administrativa bördan samt att förbättra effektiviteten genom att möjliggöra för EU att snabbare svara på nya, otillräckligt hanterade kemikaliehot.

Energiföretagen Sverige välkomnar utökning av antalet ämnen att övervaka samt de striktare gränsvärden på vissa ämnen som föreslås i direktivet. Vi förutsätter att för uppfyllelse av miljökvalitetsnormer ställs krav uppströms mot de producenter som sätter dessa ämnen på marknaden. Det krävs också att undantag från försämringsförbudet i ramdirektivet för vatten kan säkerställas för avloppsreningsverk i ett reviderat avloppsdirektiv.

Flera förslag från EU- kommissionen är inte förenliga med förslag i remissen om ett reviderat avloppsdirektiv. Det är viktigt att vid revidering av ovan tre direktiv säkerställa att lagstiftningen är förenlig med pågående revidering av avloppsdirektivet.

Detaljerade synpunkter

De flesta förändringarna omfattar hur EU- kommissionen ska arbeta med uppdateringar av listor samt koordinering med till exempel ECHA. Förslaget innebär att 25 ämnen och ämnesgrupper med problematiska effekter på miljön och/eller människors hälsa kommer att läggas till i förteckningarna utöver de 53 ämnen som inkluderats i den nuvarande lagstiftningen. Energiföretagen välkomnar att uppdatering av vilka föreningar som ska omfattas kommer genomföras återkommande, fast med smidigare rutiner för inblandade myndigheter.

Kravställning enligt principen att förorenaren betalar

Energiföretagen Sverige anser att förslagen innebär stora ekonomiska konsekvenser för Sverige och andra medlemsstater inom EU att visa att miljökvalitetsnormerna uppfylls. Det krävas åtgärder uppströms inklusive utfasning av miljöfarliga ämnen ur systemet för att hindra att de hamnar i våra vattenförekomster. Dessa åtgärder och denna utfasning bör ske enligt principen att förorenaren betalar för sina utsläpp. Det innebär att de verksamheter som sätter dessa ämnen på marknaden och därmed introducerar dem i systemet också ska betala för åtgärder som behöver vidtas i hela kedjan.

I förslaget till reviderat avloppsdirektiv, föreslås i artiklarna, 9 och 10 med tillhörande annex, att ett antal läkemedels- och kosmetikaämnen övervakas och vid behov reduceras vid avloppsreningsverk genom implementering av teknik för avancerad rening. I de fall dessa ämnen behöver reduceras ska kostnaderna för att implementera teknik för avancerad rening vid avloppsreningsverk bekostas av tillverkaren av dessa ämnen (läkemedels- och kosmetikaindustrin) enligt principen om att förorenaren betalar.

Fasa ut miljöfarliga ämnen ur samhället

Energiföretagen Sverige ser mycket positivt på att även mikroplaster samt "antimikrobiella resistiva gener" med tiden ska omfattas av direktiven. Det är också bra att det öppnas upp för övervakning av andra typer av föroreningar och parametrar än de traditionella.

Det är generellt lättare att uppströms fasa ut miljöfarliga ämnen ur systemet än att reducera dem nedströms. Förekomsten av PFAS och andra farliga organiska ämnen är ett generellt problem när dessa ämnen hamnar i avloppsreningsverk eller i avfall som går till förbränning. Att reducera miljöfarliga ämnen vid förbränning eller avloppsreningsverk är ofta kostsamt och energi- och resurskrävande. Kunskapen om vad som händer med PFAS vid förbränning är liten och det finns många hinder (tekniska, resursmässiga och ekonomiska) att mäta utsläppen till mark, luft och vatten. Det är viktigt att fasa ut miljöfarliga ämnen som inte är nödvändiga för samhället. Miljöfarliga ämnen som anses viktiga för samhället ska endast användas för de syften där dessa inte går att ersätta med mindre miljöfarliga ämnen. Genom förbränning av avfall förhindrar våra anläggningar att miljögifterna hamnar i luft, mark och vatten samtidigt som vi gör el, värme och kyla och minskar de globala klimatutsläppen. Emellertid saknas det kunskap och mätmetoder för att kunna göra en helhetsbedömning om PFAS-ämnena. Bland annat vet vi inte om de omvandlas till andra okända PFAS-ämnena under förbränning eller om de hamnar i energiaskorna i nya former. Förekomst av PFAS och andra miljögifter förhindrar också återanvändning och återvinning av materialflöden eftersom vi inte vill ha dessa ämnen tillbaka i kretsloppen. Generellt har våra reningsverk samma tekniska, ekonomiska och resursmässiga begränsningar att ta hand om PFAS-ämnena som avloppsreningsverk.

Energiföretagen Sverige stödjer ett gruppförbud om produktion och användning av PFAS inom hela EU och anser att reglering av PFAS enligt prioämnesdirektivet inte bör träda i kraft förrän fem år efter införande av ett gruppförbud inom EU.

Vi anser också att det är viktigt att ha en tydlig koppling och koordinering mellan miljökvalitetsnormer och övrig relaterad lagstiftning, bland annat för följande:

- I artikel 16.6 i ramdirektivet för vatten finns en tidsgräns på 20 år för utfasning av miljöfarliga ämnen men EU-kommissionen föreslår att denna artikel tas bort. Det är viktigt att ett borttagande av artikel 16 inte medför att incitamenten och takten för utfasning av prioriterade ämnen påverkas.
- Tillstånd och begränsningar enligt REACH. Restriktioner bör påskyndas genom att utvidga den generiska metoden för riskhantering till de nya faroklasser som föreslås i utkastet till reviderad förordning om klassificering, märkning och förpackning, CLP.
- Koordinering med annan lagstiftning som avser användning av bekämpningsmedel och läkemedelslagstiftningen samt koordinering med IED.

Säkerställ samstämmighet med reviderat avloppsdirektiv

Det är viktigt att tidsplaner för övervakning enligt förslag i denna remiss överensstämmer med tidplaner för implementering av det föreslagna utökade producentansvaret för läkemedels- och kosmetikproducenter samt införande av teknik för avancerad rening vid avloppsreningsverken enligt förslaget till reviderat avloppsdirektiv. Samordningen är extra viktig så länge avloppsreningsverk saknar undantag från försämringsförbudet i ramdirektivet för vatten.

Det är också viktigt att de ämnen som föreslås övervakas i de nya förslagen till ramdirektiv för vatten, prioämnesdirektivet och grundvattendirektivet överensstämmer med de ämnen som föreslås övervakas i förslaget till reviderat avloppsdirektiv.

Deposition från luft

Av sidan 15 framgår att även deposition från luft ska ingå i bedömningen, vilket ska framgå av ramdirektivets bilaga V, men ändringen av bilaga V ska redovisas i ändringsdirektivets bilaga I vilken saknas i utskicket. Hur är det tänkt att formuleras i bilaga V? Det är viktigt att det är rimliga och genomförbara krav för energianläggningar.

Grundvattendirektivet, ändring av artikel 5, sidan 40-41

Energiföretagen Sverige tolkar att det kommer att ställa krav på rapportering av föroreningar som omfattas av direktiven för verksamheter som inte omfattas av E-PRTR, samt även för verksamheter som omfattas av E-PRTR men där utsläppen understiger tröskelvärden för rapportering. Det kan vara svårt för en verksamhetsutövare att veta exakt vilka ämnen som ska rapporteras. Ska verksamhetsutövare tvingas göra en "direktivscreening" på sina utsläpp? Eftersom

det kan vara svårt att nå nollutsläpp, bör det ändå föreskrivas tröskelvärden för när utsläpp ska rapporteras, så att omfattningen för verksamhetsutövare, myndigheter och system blir rimlig i förhållande till nyttan.

Det är också viktigt att befintliga system används så att rapportering kan genomföras effektivt, så att myndigheter och verksamhetsutövare och systemförvaltare kan administrera effektivt i så få system som möjligt. Det är bra om befintlig E-PRTR -portal kan användas. För oss i Sverige kan då rapporteringen genomföras via SMP.

Stockholm 10 februari 2023

Åsa Pettersson
vd, Energiföretagen Sverige